

Spis treści

Wstęp	9
Wprowadzenie. Socjologia ciała – socjologia nierówności?	13
Somatyzacja problematyki socjologii edukacji	15
1. Społeczne konstruowanie ciała, płci i seksualności	21
Socjologia ciała P. Bourdieu	21
Kapitał wcielony – „klasa” ciała, ciało klasy	26
Normalizowanie i dyscyplinowanie – socjologia „podatnego ciała”	32
Społeczna produkcja seksualności i „źródłowej” płci	35
Genderowe rewizje: uobecnianie ciał kobiecych	37
Rewizje queerowe. Radosne otchłanie nietożsamości i wyzwolone ciała?	39
Szkolne mechanizmy dyscyplinowania dziewczęcych ciał – „sterylne” i „posłuszne”	43
2. Kulturowe kody płci – cielesna <i>hexis</i>	52
Moda jako konsumpcja	57
Moda jako opór?	58
Moda i kultura popularna	61
Kulturowe prze/kodowanie płci – odmienne ubrania, „inne” ciała	64
Kamp i drag jako międzypłciowe przestrzenie symboliczne	65
Strój zakonny – habit nie czyni zakonnicą?	68

Kulturowe kody dziewczęcości – niewidzialność, kicz, transgresja	71
Początek drogi przez ciało	73
Nastolatki – ubranie i pożądanie	75
3. Komunikacja szkolna – mówienie i słuchanie, poniżanie i żartowanie	81
Komunikacja szkolna w perspektywie <i>gender</i>	82
Komunikacja i kontrola – językowa niewidoczność kobiet, trening milczenia	85
Ponadjednostkowe warunki sprawowania nauczycielskiej dyscypliny i kontroli	90
Poniżanie – żartowanie?	91
Komunikacja i ciało – poniżające nazwanie	94
4. Założenia i procedury badań własnych	98
Sprawczy podmiot?	99
Humanistyka i konserwatyzm	101
Nowa humanistyka	104
Konstrukcja przedmiotu badań własnych. Postępowanie badawcze	105
Metody gromadzenia danych empirycznych	108
Konstrukcja próby	109
Czas przeprowadzenia badań empirycznych	110
Metoda interpretacji materiału empirycznego – krytyczna analiza dyskursu	110
5. Ciało pedagogiczne i uczennice – typy represji, poniżające nazwania	114
Klasa szkolna i nauczycielska władza	115
Ciało pedagogiczne i uczennice – struktura represji	117
Dyskurs normalizacyjny	120
Dyskurs klasowy – hierarchizacja i deklasacja	126
Dyskurs poddaństwa – sprywatyzowana przestrzeń klasy szkolnej	133
Dyskurs regulacyjny – odmienić „odmieńca”	140
Dyskurs samiczy?	147
Dyskurs seksualnego „upodmiotowienia”/uprzedmiotowienia	151
Przeigrana walka o język – czego uczy seksualne „upodmiotowienie”?	157
Paraliż, bezsilność, atak na tożsamość – niejęzykowe konsekwencje poniżającego nazwania	159

6. Dyskusja	161
Demokratyczna szkoła? Poniżające nazwania i „prawidłowa” dziewczęcość	161
Seksizm?	163
Właściwości ciała pedagogicznego – badania socjolingwistyczne	166
Społeczeństwo demokratyczne, niedemokratyczna szkoła – pytanie o tożsamość zawodową nauczycielek i nauczycieli	169
Estetyka i moralność – „czyste” sądy estetyczne i ich „nieczyste” konsekwencje	171
Socjologia ciała i pedagogika – trudne związki?	175
Strategie neutralizacji	176
Przemoc ze względu na płeć i prawo	178
Strategie działania	179
Literatura	185